

Glotti í Miðeystri

TAÐ var einki minni enn eitt bragð, amerikanski uttanríkisráðharrin gjörði, tá hann herfyri eftir sera drúgvan royndir fekk savnað stríðandi partarnar í Miðeystri við samráðingarborðið. Fyri fyrstu ferð í samfull 43 ár hefur tað eydnast at fáa ísraelar og arabarar og palestínarar at sessast við sama borð.

STRÍÐIÐ millum ísraelar og arabarar og palestínarar hefur verið eitt av teimum mest álvarsomu síðani seinna heimsbardaga. Tað hefur fleiri ferðir hött sjálvan heimsfriðin. Tað var um reppið, at Flógvakríggið festi í fjúsið á eini ella fleiri kjarnorkubumbum. Ein kann so bara ímynda sær heimin í dag, um tað kríggið hevði elvt til kjarnorkukríggi. Tað er nevniliga komið fram, at ísraelar kendu seg so kroystar, at teir vóru tilreiðar at brúka hesa bumbu móti hópdrápsmanninum Saddam Hussein.

NÚ eru vit so í eini heilt aðrari støðu. Flógvakríggið fekk ein góðan enda, og eitt av úrslitunum av krígunum eru tær friðarsamráðingar, sum nú eru byrjaðar í Madrid. Hetta eiga vit øll at fegnast um. Samráðingarnar byrjaðu mikudagin, tá amerikanski og sovjetiskir forsetin hildu røðu. Í gjár skuldu so umboð fyri ísrael og arabarar/palestínarar hava orðið. Eftir hetta byrja so veruligu samráðingarnar.

EINGIN ivi er um, at eisini her heima í Føroyum fylgja fólk samráðingunum við stórum spenningi, kanska ikki minst tí, at júst ísrael eigur so stórt pláss í hugaheiminum hjá mongum føroyingi. Ølli ynskja vit varandi frið í Miðeystri eins væl og aðrastaðni í heiminum.

um. So ymisk sum vit eru at meta um alskyns viðurskipti — so meta vit eisini ymiskt um støðuna í Miðeystri. Tað eru tæy, sum halda við ísrael, og tað eru tæy, sum halda við hinum partinum. Og siðani eru tað tæy, sum bara ynskja frið fyri einhvønn prís, og hesi liggja nærri støðutakanini hjá USA, sum er meklari í samráðingunum.

TAÐ er neyðugt at fara aftur í søguna, bæði nýggjari og eldri, fyri at kunna gera sær eina nóg góða meting av málinum. Tað skulu vit ikki gera her, men halda okkum til verandi støðu. Antin vit halda tað var rætt ella ikki, at jødar sluppu at stovna sína tjóð í tí landi, har palestínarar búa, so er tað í dag ein sannroynd, at landið ísrael er komið fyri at verða. Ísraelar eiga at fáa fulla vissu og trygd fyri frá øllum sínum grannum — við stórveldunum sum garantum — at landið verður ikki álopið, men at tað harafturimóti fær fulla viðurkenning einaferð med alla. Men tá hetta er sagt, so er hin stóri spurningurin eftir at taka støðu til, nevniliga rætturin hjá palestínarum til eitt land.

PALESTÍNARAR hava sama rætt til eitt land sum ísraelar. Og júst tað er ein av høvuðsspurningunum. Ísraelar siga, at palestínarar og arabarar skulu fáa eitt slag av sjálvstýri í teimum økjum, sum ísrael hefur hersett. Tosað verður so eisini um at gera ein jordanskan-palestinskan sambandsstat. Um hetta verður til nakað, er so ein heilt annar spurningur.

HØVUÐSSPURNINGURIN í øllum málunum er tí ísraelska hersetingin av eitt nú Vestara árabakka og Gaza umframt spurningurin um Eysturjerusalem. Fyri í heila tikið at tosa um tryggari viðurskipti og frið í økinum er tað helst eitt krav frá arabarum og palestínarum, at

Ísrael fyrri tað fyrsta gevst við búsetingunum í umrøddu økjum og harnæst letur hesi øki frá sær aftur.

TAÐ er tó lítið, sum bendir á, at ísraelar eru sinnaðir til hvørki at geva økini frá sær, ei heldur at gevast við búsetingini. Tað er sera hægrevendi og eirindaleysi í búðamálaráðharrin Sharon, sum hesi seinastu árin hefur skundað undir búsetingarnar, hóast tað hefur verið stór móttøða móti hesum bæði í ísrael og øðrum londum við. Eitt nú USA hefur á talað hetta ferð eftir ferð.

VIT taka á ongan hátt undir við tí yvirgangsvirksemi, sum verður fram móti bæði ísraelum ella palestínarum. Vit vísa eisini aftur harðrenda atburðinum og politikkinum hjá teimum viðgongdu palestínarunum. Men vit kunnu heldur ikki góðtaka avgjördu og egoistisku støðuna hjá ísraelum, tá tað snýr seg um framhaldandi búsetingarnar á teimum hersettu økjum. Hetta er eisini tað, sum eir: ST-samtykt áttalar. Hon sigur um klárt og greitt, at ísrael skal taka seg av aftur hesum økjum. Ikki bara negligerar ísrael hesa samtykt, tað provokerar við at halda fram við búsetingunum. Fer hetta at halda fram, so duðir ein og hvør at skilja, at palestínarar og arabarar hava lítið at tosa við ísrael um.

ETTA er so møgulega tað, sum høgarsinnaða stjórnin hjá Shamir ynskir: nevniliga, at einki skal henda í samráðingunum, soleiðis at ísrael kann halda fram við sínum imperialistkenda búsetingapolitikki. Ísraelar kenna seg rættliga tryggja við kjarnorkubumb-trumfinum í bakhondini. Teir vita sum er, at ísrael við síni hermegi er ført fyri at leggja eitthvørt arabiskt land í oyði, verður ísrael álopið. Men henda trygd er ikki nóg góð í longdini, tí ísrael hefur vissuliga brúk fyri at fáa frið við grannar

sínar. Hetta er eisini tað, sum ein stórtur partur av ísraelum krevur, men sum Shamir higartil hefur sett forðingar fyri við framhaldandi at loyva íbúðamálaráðharranum at stýra ólógliga búsetingapolitikkinum.

EIN kann lasta palestínarar og arabarar fyrri mangt, men kemur ikki gongd á hesar friðarsamráðingar, so kunnu vit eina og aleina »takka« stívrundu Shamir-stjórnini fyrri tað. Tá avtornar er tað ein spurningur um, hvat stórveldini og tá serliga USA sigur. Og her hefur James Baker, uttanríkisráðharri, víst eina sera greiða og avgjörða støðu, nevniliga hana, at ísraelar eru neyðdir til at boygja seg, tá tað snýr seg um framhald av búsetingunum. Verður Shamir hvørki at høgga ella stinga í komandi dagarnar, so fer alt helst at enda í einum rúðuleika. Tá fara viðgongdir palestínarar at hevna seg inn á teir hvólvu, sum vóru so frægir at seta seg við samráðingarborðið saman við ísrael.

VIT kunnu so bara vóna, at USA fer at gera sítt til at fáa ísrael at skilja álvaran í verandi samráðingum. Amerikanar skylda arabisku londunum, sum hjálptu tí at vinna á Saddam Hussein, at spurningurin hjá palestínarunum nú verður viðgjörður sum tað semir seg rættthugsandi fólk. Land fyrri frið hefur verið amerikanska herrópið higartil. Spurningurin er nú, um tað eydnast USA at fáa ísrael at skifta kós á hesum øki. Vit vóna tað. Givið er tað, at vilja ísraelar ikki lurta eftir teimum hölvigu palestínarunum og arabarunum, tá hefur tað lagt upp til eitt langt og ræðuligt stríð, sum ísrael ongantíð fer at vinna til fulnar. Skal umheimurin fáa virðing fyri ísrael, so eiga leiðarar tess eisini at taka í egnan barn og vísa verðini, at eisini teir eru til reiðar at geva sítt íkast til ein varandi frið.

sosigaley

Dimmalætting

DAGBLAÐIÐ

KRUSSEN

14. SEPTEMBER

FRIÐ FÖROYAR

NORÐLJÓÐ

Gevið sjónvarpinum betri umstøður

Hølisspurningurin hjá Sjónvarpinum er aftur frammi. Fleiri av bløðunum hava umrøtt hann. Í Dimmalætting í gjár sigur Arni Gregersen, programleiðari, at hølisspurningurin kann loysast við at keypa ein bygning fyri einar 15 mill. kr. Leigumálið við Havnar Klubba gongur út 1. januar og tá hefur sjónvarpið brúk fyri øð-

um upptøkuhølum. Hetta hefur serliga sett gongd í skringingina um framtíðina hjá sjónvarpinum. Hetta er sjálvandi ikki besta tíðin at tosa um at byggja nýggj og stór hús. Tí er rætt at tosa um aðrar loysnir, sum eisini kunnu vera varandi. Men hvussu og ikki, so eigur okkara føroyska sjónvarp at hava umstøður at arbeiða undir. Her nyttar ikki longur við eini lappiløysn fyri og aðrari eftir. Nú mugu vit finna eina varandi loysn og tað síðsta er so møguleikin at keypa ein bygning í býnum, sum júst

er farin á tvang. Um hesin egnar seg til sjónvarpið vita vit ikki, men vit halda, at sjónvarpið er so týðandi mentanarstovnur, at har eigur ikki at vera spart. Og fær sjónvarpið betri umstøður at virka undir, so eiga vit eisini at kunna krevja meira av stovninum. Bara ein slík týðandi detalja sum barnasendingar er nakað, sum vit øll tosta eftir meira skal verða gjørt við tí júst her kann sjónvarpið so stóra og positiva ávirkan. Hugsjið bara um málið. Og júst á hesum øki kundi so nóg meira

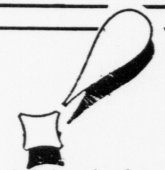
verið gjørt. Gevið sjónvarpinum betri umstøður og krevjið tá av stovninum, at hann livur upp til tað hann eigur. Gerið hetta aðrenn privat fara at senda sjónvarp, tí tá fara fleiri politikkarar helst at vera meira trekir at byggja upp alment sjónvarp. Teir fara at siga at best man vera sum er. Vit hava brúk fyri einum almennum sjónvarpi, sum kann vera við til at varðveita og menna okkum suni føroyingar.

Møguliga skilagott men klossut

Herfyri bar útvið tæy stórtúðir, at býráðið í Havn nú fór at selja Eysturskúlan. Keypari sigst vera Føroya Landsstýri.

Orsøkin til, at býráðið vil, selja skúlan sigst vera, at ov mikið av pláss er til at undirvísa havnarbørnum, og tí vil býráðið sleppa sær av við hendan yvirkapasitet á økinum. At býráðið fær nakrar krónur aftur fyri eina tilfaka loysn kemur helst væl við í soltna býráðsskassan.

Landsstýrið hefur sum keypari nóg av brúka ein tilfakan skúla til. Ein skilagóð loysn til at hýsa Maskin-skúlanum, sum næstan stendur úti á gøtuni. Skal nýggjur maskin-

kúla byggjast kostar hann mangar ferðir tiggju milliónir.

Lærarar og skúlabørn á Eysturskúlanum kenna seg eisini eitt sindur ótrygg. Og tað er ikki so løgið. Lærararnir føra millum annað fram, at teir vita so lítið um hetta mál, tí hava teir biðið um fund við myndugleikarnar.

Kann vera, at hesin handil er skilagóður, men hví kann býráðið ikki fyrst siggja til at kunna tæy, sum sølan gongur út yvir. Hetta er bert býráðsformanninum so líkt. Sum í Wild West. Fyrst skjóta og síðani spyrja.

Mangar misskiljar og trætur kunnu vit verið fyrriuttan, um framferðarháturin var øðrvísi.

Minnist til **haldaragjaldið!**